

Jättiputkea voi torjua laiduntamalla

JAANA KANKAANPÄÄ

Laiduntaminen on tehokas vaihtoehto Suomeen sata vuotta sitten tuodun haitallisen vieraslajin, jättiputken, torjuntaan.

Laidunnusta suositellaan etenkin alueille, joita on hankala hoitaa käsin tai koneilla, sekä vesistöjen lähelle missä ei voi käyttää kemiallista torjuntaa.

”Kun laidunnus aloitetaan ajoissa, laidunpaine on riittävän korkea ja laiduntamista autetaan niittämällä, kasvusto vähitellen häviää. Ainakin laiduntaminen vähentää jättiputken kasvuvoimaa ja estää leviämistä”, erikoistutkija **Riitta Sormunen-Cristian** Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksesta (MTT) kertoo.

Laidunnuksen teho perustuu siihen, että eläimet syövät suurimman osan kasvin maanpäällisistä osista, mikä estää yhteyttämisen. Juureen varastoidut energiavarat ehtyvät vähitellen ja kasvi kuihtuu.

Mikäli kasvusto on päässyt jo pitkäksi, se kannattaa niittää kertaalleen ennen laidunnusta, Sormunen-Cristian neuvoo.

Suosittelavaa on, että laidunnus aloitettaisiin toukokuun puolivälissä kevään mukaan.

Runsaasti pitkäikäisiä siemeniä

Jättiputki halutaan hävittää, koska se vieraslajina uhkaa Suomen kotoperäistä kasvillisuutta.

Hävittäminen on hankalaa,

Jättiputki halutaan hävittää, sillä vuosisata takaperin tuotu vieraslaji uhkaa Suomen kotoperäistä kasvillisuutta.

sillä jättiputki tuottaa paljon siemeniä, jotka pysyvät itämis-kelpoisina vuosia.

Niitto on yksittäisenä toime-
na osoittautunut varsin tehoto-
tomaksi.

Hävittämistä vaikeuttaa myös se, että kasvi erittää vaarallista nestettä, joka yhdessä auringonvalon kanssa voi aiheuttaa rakkuloita ihmisen iholle. Lisäksi voimakas ominaishaju voi aiheuttaa herkille ihmisille hengenahdistusta, allergisia oireita ja silmätulehduksia.

Parhaimmillaan laidunnus on kustannustehokkain torjuntakeino, Sormunen-Cristian sanoo.

Vain joutilaita kannattaa käyttää

Jättiputken torjumiseen sopivat sekä naudat että lampaat. Kumpikin eläin syö jättiputkea mielellään. Myös sikojen on todettu tuhoavan tehokkaasti juuristoa.

Nauta ei syö ruohoa aivan maan pinnasta, mikä saattaa pidentää hävittämisaikaa.

Lampaat syövät laitumen lyhyeksi ja naudoista poiketen tuhoavat myös erilaisia rikkakasveja, Sormunen-Cristian kertoo.

”Tehokkainta torjunnan kannalta saattaisi olla emolehmi-
en ja lampaiden yhteislaidun-
taminen. Se toimii hyvin hevonhierakan torjunnassa.”

Eläimet pitävät nuorista jättiputkista, mutta tottuminen makuun vie jonkin aikaa.

Torjuntaan sopivat parhaiten joutilaa uuhet tai emoleh-
mät. Nuoria ja tiineitä eläimiä
jättiputkilaitumilla ei kannata
laiduntaa.

Samaa aluetta tulee laiduntaa useana vuonna sen varalta, että jättiputki on jo ehtinyt muodostaa siemenpankin.

Haitat eläimille mahdollisia

Laiduntamiseen jättiputkialueilla liittyy myös riskejä.

Jättiputki voi aiheuttaa eläimille silmäongelmia tai rakkoja suuhun, sieraimiin ja korviin. Suuria määriä syöneillä on havaittu myös suolisto-ongelmia ja viitteitä hedelmällisyyden alentumiseen.

Joidenkin tutkimustulosten mukaan jättiputki voi antaa makua lihaan.

Sormunen-Cristianin mukaan eläinten välillä on suuria eroja sietokyvyssä.

Hän korostaa, että jättiputkea ei pidä pakkosyöttää.

”Itse antaisin eläinten valita rehunsa, en pakottaisi syömään jättiputkea nälkänsä. Terveellisintä lienee, että jättiputkea torjuvilla eläimillä on pääsy myös puhtaalle laidun-
alueelle.”

Eläimiä ja niiden terveyden-
tilaa tulee tarkkailla päivittäin
ja siirtää ne välillä muualle, jos
ongelmia ilmenee.

Sormunen-Cristian kertoo, että neuvostoaikana jättiputkea viljeltiin Venäjän Karjalassa rehuksi. Tämän seurauksena jättiputket ovat nyt villiintyneet siellä ja armenianjättiputkea kasvaa myös metsissä.

TERHI TORIKKA